

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN
VARNOSTNO POLITIKO

Bruselj, 8.4.2020
JOIN(2020) 11 final

**SKUPNO SPOROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Sporočilo o globalnem odzivu EU na pandemijo COVID-19

I. Uvod

Izbruh koronavirusa **je prerasel v svetovno pandemijo**, ki je terjala že več deset tisoč življenj, močno obremenila skupnosti, povečala potrebe po socialni zaščiti, okrnila poslovne dejavnosti in povzročila motnje v dobavnih verigah. Njene posledice bomo vsi močno občutili. Virus, ki se je najprej pojavil na Kitajskem, se je zdaj razširil po Evropi in po svetu, učinki pandemije pa se kažejo tudi na področju socialne stabilnosti in varnosti.

Virus ne dela razlik med ljudmi in ne pozna meja, zato potrebujemo **hiter, obsežen in usklajen svetovni odziv** na to krizo brez primere, da bi lahko zaščitili vse ljudi, rešili življenja in ublažili gospodarske posledice. Zdaj je čas, ko moramo izkazati mednarodno **solidarnost** in prevzeti **vodilno vlogo**, ne pa se izolirati, ko moramo na mednarodni ravni prispevati več, ne pa manj, ko moramo poskrbeti za preglednost in predstavljati dejstva ter se boriti proti dezinformacijam. Evropska unija je kot največji svetovni donator in vodilna gospodarska sila na čelu teh prizadevanj. Sprejela je že vrsto konkretnih in hitrih ukrepov v podporo našim partnerjem.

EU počne vse, kar je potrebno za obvladovanje krize zaradi koronavirusa v Evropi. V njenem interesu je tudi, da izkaže solidarnost s preostalim svetom. Z odločnim in globalnim odzivom Evrope lahko utrjujemo naše **temeljne vrednote** in tudi uresničujemo naše **strateške interese**. Blaginja naših partnerjev po vsem svetu je pomembna za vse prebivalce in prebivalke Evrope. Samo, če podpremo druge, lahko v celoti poskrbimo tudi za lastno zdravje in varnost. V boju proti virusu v Evropi smo lahko uspešni le, če bomo virus premagali po vsem svetu. Močna partnerstva Evrope po vsem svetu so tako pri obvladovanju te pandemije in njenih posledic postala še pomembnejša. Ta, geopolitična Komisija je pripravljena prevzeti vodilno vlogo v teh prizadevanjih.

EU v tej krizi podpira **mednarodno sodelovanje in večstranske rešitve**. Prevezemamo vodilno vlogo pri usklajevanju dejavnosti Združenih narodov, skupin G20 in G7, Mednarodne organizacije dela (ILO) in mednarodnih finančnih institucij. EU bo v celoti podprla prizadevanja generalnega sekretarja ZN za usklajevanje odziva na ravni ZN.

Odziv EU temelji na **pristopu Ekipe Evropa**. Ta pristop vključuje prispevke vseh institucij EU ter združuje sredstva držav članic EU in finančnih institucij, zlasti Evropske investicijske banke (EIB) ter Evropske banke za obnovo in razvoj (EBRD). S skupnim ukrepanjem lahko Ekipa Evropa doseže kritično maso, ki jo zmorejo le redki.

Odziv EU je usmerjen v obravnavanje **humanitarnih, zdravstvenih, družbenih in gospodarskih posledic krize** v skladu s pristopom, o katerem so se dogovorili na srečanju skupine G20 in ki ga podpirajo ZN. Obravnava kratkoročne nujne potrebe in dolgoročnejshe strukturne učinke na družbe in gospodarstva ter s tem zmanjšuje tveganje za destabilizacijo. Krepi tako ukrepe vlad kot tudi ukrepe nevladnih akterjev.

Odziv EU se bo še naprej prilagajal spreminjajočim se razmeram. Tako kot smo zagotovili materialno podporo Kitajski ob izbruhu virusa, se bomo zdaj osredotočili na **najbolj prizadete države, ki potrebujejo zdravstveno pomoč**. To so države v Afriki, v evropskem sosedstvu, na Zahodnem Balkanu, na Bližnjem vzhodu in v Severni Afriki ter v delih Azije, Latinske Amerike in Karibov. Poudarek bo na najbolj ranljivih skupinah prebivalstva, vključno z migranti, begunci, notranje razseljenimi osebami in njihovimi gostiteljskimi skupnostmi. To bo primer našega sodelovanja z Afriko pri spopadanju z izzivi¹. Pomagati moramo vsem, ki potrebuje zdravstveno oskrbo in zaščito.

¹ Skupno sporočilo „Celoviti strategiji z Afriko naproti“, JOIN(2020) 4.

EU bo poleg finančne podpore in drugega sodelovanja uporabila celoten **nabor trgovinskih in naložbenih instrumentov ter svoj prometni sistem**, da bi zagotovila neprekinjen pretok blaga in preprečila dolgoročne motnje v oskrbi, zlasti s ključnimi medicinskimi izdelki in živili.

EU bo še naprej spodbujala in podpirala **dobro upravljanje, človekove pravice, pravno državo, enakost spolov in nediskriminacijo, dostojne delovne pogoje ter temeljne vrednote in humanitarna načela**. Posebni in izredni ukrepi, ki so potrebni za zajezitev pandemije, ne smejo privedi do krčenja temeljnih vrednot ter načel naših odprtih in demokratičnih družb. Prav tako bi se morali pri skupnem odzivu na koronavirus izogibati odločitvam na področju politik in naložb, zaradi katerih bi se zaostriale obstoječe krize, kot so izginevanje biotske raznovrstnosti in podnebne nesreče.

Poleg tega se bo EU pri ukrepanju opirala na **dejstva** in skrbela za **preglednost**, da bi se borila proti kakršnim koli poskusom širjenja dezinformacij v EU in zunaj nje. Vzporedno s tem bomo izvajali usklajene komunikacijske kampanje za obveščanje o naših prizadevanjih in o sodelovanju s partnerji v času krize. Poleg tega bo EU še naprej sodelovala s svetovnimi spletnimi platformami, da bi olajšala dostop do verodostojnih zdravstvenih informacij (kot so npr. informacije Svetovne zdravstvene organizacije – WHO).

EU bo za doseg te ciljev zagotovila **finančno podporo** partnerskim državam v skupnem znesku več kot 15,6 milijarde EUR.

Gre za obstoječa sredstva za zunanje ukrepanje EU. Skupaj z našimi partnerji zagotavljamo, da bodo znatna sredstva EU, ki so jim že namenjena, usmerjena v pomoč pri spoprijemanju s posledicami COVID-19, podobno kot počnemo v Evropi. To bo EU omogočilo hitro, prilagojeno in operativno ukrepanje.

Naš globalni odziv na COVID-19 bo vključeval strateške cilje, ki si jih je EU zastavila v zvezi z okoljem in podnebjem, kot so opisani v **evropskem zelenem dogovoru**, ter v zvezi z **digitalno agendo**. Ti cilji so še naprej v celoti veljavni, tekoče delo za njihovo uresničevanje pa bo dejansko okrepilo prizadevanja za reševanje kratkoročnih in dolgoročnih izzivov, povezanih s pandemijo. Trenutna kriza je opozorilo, da je **polno izvajanje agende za trajnostni razvoj do leta 2030 in Pariškega sporazuma** še vedno bistvenega pomena, da bi se svet bolje pripravil na prihodnje sistemske pretrese.

II. Pristop Ekipe Evropa

Pristop Ekipe Evropa mora zagotoviti enoten okvir delovanja za celoten evropski zunanji odziv v podporo partnerjem za obvladovanje krize zaradi koronavirusa. Gre za skupno strategijo, ki temelji na štirih glavnih stebrih:

1. **prioritete Ekipe Evropa:** naše skupno ukrepanje bo osredotočeno na (i) nujni odziv na neposredno zdravstveno krizo in posledične humanitarne potrebe; (ii) krepitev zdravstvenih sistemov, sistemov oskrbe z vodo in sanitarnih sistemov ter raziskovalnih zmogljivosti partnerjev za obvladovanje pandemije in za njihovo pripravljenost; ter (iii) obravnavo neposrednih družbenih in gospodarskih posledic;
2. **svežnji Ekipe Evropa:** v koordinaciji z izvajalskimi partnerji – kot so EIB, EBRD, evropske razvojne finančne institucije, razvojne agencije in ponudniki tehnične pomoči v državah članicah ter mednarodne finančne institucije – bomo oblikovali povezan finančni sveženj za vsako partnersko državo, ki potrebuje našo podporo. Delegacije EU bodo v ta namen sprejele smernice o načinih in možnostih izvajanja;

3. **Ekipa Evropa za svetovno pripravljenost:** z organizacijo spletnega donatorskega dogodka bomo podprli Odbor za spremljanje pripravljenosti na globalne zdravstvene krize, ki je postavil cilj, da se na globalni ravni zbere 7,5 milijarde EUR;
4. **Ekipa Evropa za globalno usklajevanje in multilateralizem:** izkoristili bomo položaj, ki ga ima EU kot globalni akter in eden največjih donatorjev v mednarodnem sistemu pomoči, da bi spodbujali usklajen svetovni odziv, zlasti v okviru skupin G7 in G20 ter Združenih narodov. Prispevek EU in njenih držav članic bo predstavljen na državni, regionalni in svetovni ravni (zlasti v okviru mednarodnega odziva pod vodstvom skupin G7 in G20 ter Združenih narodov), da bi spodbudili usklajevanje in povečali prepoznavnost evropske podpore partnerskim državam.

V tem smislu Komisija ceni prizadevanja partnerskih finančnih institucij, da financiranje zagotavljajo hitreje in učinkoviteje, pri čemer krepijo „vzajemno sindiciranje“ pri sofinanciranju odziva na koronavirus in se vse bolj zanašajo na ocene druga druge.

II.1 Prioritete Ekipe Evropa:

II.1.1 *Kratkoročni nujni odziv na zdravstveno krizo in povezane humanitarne potrebe*

Zaradi pandemije se bodo humanitarne potrebe še povečale. Njene posledice bodo najbolj občutili ljudje, ki so jih že tako prizadele humanitarne krize in konflikti, kot so migranti, begunci, notranje razseljene osebe, pa tudi ženske, otroci, starejši in invalidi ter druge manjšine.

Za čim večji učinek našega nujnega odziva je bistveno, da ukrepe in pretok informacij usklajujemo z drugimi donatorji in akterji, zlasti z državami članicami EU, WHO in drugimi agencijami ZN, Mednarodnim gibanjem rdečega križa in rdečega polmeseca ter drugimi nevladnimi organizacijami.

Ključni izzivi:

- obravnavanje kroničnega globalnega pomanjkanja osebne zaščitne opreme, zlasti mask in rokavic, zaradi česar so zlasti ogroženi zdravstveni delavci na terenu in reševalne službe, ter obravnavanje pomanjkljivosti pri ravnanju z biomedicinskimi odpadki;
- nadaljnje zagotavljanje storitev prebivalstvu, ki so ga prizadeli konflikti, ter prisilno razseljenim osebam, beguncem in migrantom, zlasti tistim, ki živijo v taboriščih in taboriščem podobnih naseljih, na gosto naseljenih območjih ali na težko dostopnih lokacijah, in prilagajanje teh storitev v kontekstu pandemije;
- nadaljnje zadovoljevanje osnovnih potreb najbolj ranljivih skupin prebivalstva, vključno z dobavo osnovnih živil in hranil za ljudi, ki nimajo ustrezne prehranske varnosti in trpijo zaradi podhranjenosti, ter nadaljnje zagotavljanje osnovnih zdravstvenih storitev, tudi na področju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic.

Prispevek EU k reševanju teh izzivov:

- takojšnja podpora svetovnim prizadevanjem s prispevkom k načrtu WHO za strateško pripravljenost in odzivanje, svetovnemu načrtu za humanitarni odziv, ki so ga ZN začeli izvajati 25. marca 2020 (skupni cilj: 1,86 milijarde EUR), ter pozivu Mednarodnega gibanja rdečega križa in rdečega polmeseca z dne 26. marca (skupni cilj: 750 milijonov EUR);

- takojšnja usmerjena podpora za odpravljanje humanitarnih posledic pandemije v prizadetih državah, zlasti na področju zdravja, vode, sanitarne oskrbe in higiene (WASH) ter logistike;
- povečevanje globalne razpoložljivosti osebne zaščitne opreme in medicinskih naprav s podpiranjem povečane proizvodnje in inovativnih rešitev v Evropi, da bi zadostili nujnim potrebam v Evropi in partnerskih državah;
- organizacija dobave nujno potrebne osebne zaščitne opreme partnerskim državam in pomoči v naravi za prizadete države prek mehanizma Unije na področju civilne zaščite (npr. pomoč v naravi za Kitajsko med izbruhom in nato za različne države Zahodnega Balkana);
- zagotavljanje jamstev in likvidnosti lokalnim bankam prek mednarodnih finančnih institucij in evropskih razvojnih finančnih institucij s podporo iz Evropskega sklada za trajnostni razvoj (EFSD);
- podpora svetovnih prizadevanj za zagotavljanje zadostne preskrbe z osnovnimi dobrinami, hrano in vodo ter boj proti kakršnim koli izvoznim omejitvam ali drugim ukrepom, ki izkrivljajo trgovino v agroživilskem sektorju;
- podpora partnerskim državam pri ustrezni identifikaciji, zbiranju, ločevanju, shranjevanju, prevozu, obdelavi in odlaganju medicinskih odpadkov, s poudarkom na novih tokovih odpadkov, povezanih s koronavirusom;
- okrepljena podpora Evropskega centra za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC) pri pripravljenosti in krepitvi zmogljivosti. ECDC svoje smernice in ocene v zvezi s koronavirusom že posreduje vladam držav Zahodnega Balkana in držav evropskega sosledstva. Enako bi bilo treba storiti z drugimi instrumenti, ki se trenutno razvijajo v EU v okviru njene izhodne strategije;
- razširitev tematskega področja uporabe Solidarnostnega sklada EU², ki je na voljo tudi državam, ki se pogajajo o pristopu k Uniji, da bi se zajele krizne razmere večjih razsežnosti, ki so posledica tveganj za javno zdravje;
- sprejetje vseh potrebnih ukrepov za zagotovitev, da bodo svetovne dobavne verige ostale nedotaknjene in ne bo motena trgovina, zlasti z medicinsko opremo in zdravili;
- povabilo državam Zahodnega Balkana, naj se pridružijo sporazumu o skupnem javnem naročanju EU, da bi lahko sodelovale v skupnih postopkih javnih naročil EU za medicinsko opremo, pri čemer so vse zadevne države potrdile, da nameravajo sodelovati;
- razširitev evropskega sistema za zgodnje opozarjanje o nalezljivih boleznih na Zahodni Balkan, da se omogočita hitro posredovanje opozoril in hitro sprejetje preventivnih ukrepov.

Primeri nujne pomoči EU partnerskim državam

EU je v **Etiopiji** hitro mobilizirala **10 milijonov EUR** za podporo vladnemu načrtu za

² COM(2020) 114 final: Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 2012/2002 za zagotovitev finančne pomoči državam članicam in državam, ki se pogajajo o pristopu k Uniji, na katere močno vplivajo izredne razmere večjih razsežnosti v javnem zdravju.

pripravljenost in odziv na pandemijo koronavirusa. Sredstva bodo zagotovljena v okviru tekočega programa proračunske podpore za etiopski zdravstveni sektor, ki se je začel izvajati leta 2016 in mu je skupaj namenjenih 165 milijonov EUR. Etiopija bo lahko po zaslugi teh dodatnih sredstev povečala število laboratorijev z ustrezno diagnostično opremo za COVID-19 in kompleti za testiranje ter število centrov za zdravljenje bolnikov s to boleznijo.

V **Nigeriji** bo EU podprla Program Združenih narodov za razvoj (UNDP) s prispevkom v višini **50 milijonov EUR** za izvajanje načrta ZN za odziv na COVID-19. Cilj tega ukrepa je zagotoviti optimalno oskrbo potrjenih primerov obolelih za COVID-19 in omejiti nadaljnje širjenje izbruha prek vključujočega odziva na COVID-19 na nacionalni ravni.

Na **Zahodnem Balkanu** je EU že zagotovila znatna sredstva za neposredno podporo zdravstvenemu sektorju v višini **38 milijonov EUR** (4 milijone EUR za Albanijo, 7 milijonov EUR za Bosno in Hercegovino, 5 milijonov EUR za Kosovo³, 3 milijone EUR za Črno goro, 4 milijone EUR za Severno Makedonijo in 15 milijonov EUR za Srbijo). Podpora EU vključuje življenjsko pomembno medicinsko opremo, tudi za intenzivno zdravljenje, bolniške postelje, v celoti opremljena reševalna vozila, na stotine dihalnih mask, digitalne mobilne rentgenske aparate, več deset tisoč kompletov za testiranje in veliko količino osebne zaščitne opreme.

V okviru instrumenta za begunce v **Turčiji** se financira nabava manjše zdravstvene infrastrukture in opreme v vrednosti **90 milijonov EUR**.

V državah **vzhodnega partnerstva** EU mobilizira sveženj nujne pomoči v vrednosti več kot **30 milijonov EUR** za nujne potrebe v zdravstvenem sektorju. V **Armeniji** bo po zaslugi podpore Evropske unije več kot 3 000 ranljivih gospodinjstev s starejšimi osebami in invalidi ter velikih družin v regijah Shirak, Tavush in Lori prejelo svežnje humanitarne pomoči. V **Ukrajini** je EU centru za nujno zdravstveno pomoč v Doneškem okrožju dobavila 100 kompletov osebne zaščitne opreme in več kot 70 litrov visoko koncentriranega razkužila.

V državah **južnega sosedstva** se s podporo EU v bolnišnicah postavljajo prostori za triažo in izolacijo, usposablja se osebje centrov za socialni razvoj in izvajajo se lokalne komunikacijske kampanje. Naročenih je bilo 3 500 kirurških in dihalnih mask.

Na območju **Karibov** je EU zagotovila regionalno podporo Karibski agenciji za javno zdravje (CARPHA) v skupnem znesku 8 milijonov EUR za kritje najnujnejših potreb teh držav v boju proti pandemiji. To vključuje zagotavljanje zaščitnega materiala, reagentov za testiranje, laboratorijskega materiala, zdravil/cepiv in podporo za povečanje števila zdravstvenih delavcev.

EU v **Venezueli** in državah regije podpira Panameriško zdravstveno organizacijo ter Mednarodno federacijo Rdečega križa in Rdečega polmeseca pri ukrepih, ki prispevajo k zaježitvi širjenja virusa in k pripravi odziva na COVID-19 (skupno 9 milijonov EUR). To vključuje izboljšanje dostopa do osnovnih zdravstvenih storitev in olajšanje dostopa do ustreznih sanitarnih storitev in higiene za ranljive skupine prebivalstva, vključno z begunci.

Finančni prispevek: 502 milijona EUR

³ To poimenovanje ne posega v stališča o statusu ter je v skladu z RVSZN 1244 (1999) in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

II.1.2. Podpora za okrepitev raziskovalnih zmogljivosti in zdravstvenih sistemov ter sistemov oskrbe z vodo

Za boj proti širjenju virusa je treba izboljšati higieno in povečati odpornost zdravstvenih sistemov povsod po svetu. V nekaterih partnerskih državah so okoliščine še posebej težavne zaradi omejenega dostopa do vode in že tako slabih zdravstvenih sistemov. EU bo nadaljevala s pristopom politike, ki temelji na dokazih in je bil preizkušen v prejšnjih zdravstvenih krizah, kot sta izbruha ebole in zike, ki sta bila uspešno obvladovana s podporo zdravstvenim sistemom v najbolj ranljivih državah, regionalnim sodelovanjem, spremljanjem ter razvojem novih načinov diagnosticiranja in cepiv. V ta namen bo močan poudarek namenjen raziskavam in inovacijam.

Gljučni izzivi:

- podpora državam z omejenimi viri pri njihovih prizadevanjih za zaježitev in zdravljenje, krepitev sistemov zdravstvenega varstva in socialne zaščite za zagotovitev trajnih zmogljivosti za zmanjševanje tveganj, nadzor ter upravljanje odziva;
- zagotavljanje dostopa do osnovne opreme za umivanje rok in mila ter dobrih praks WASH (voda, sanitarna oskrba in higiena) v skupnostih, domovih, šolah, na tržnicah in zlasti v zdravstvenih ustanovah, da se prepreči prenašanje;
- pospeševanje raziskovalnih prizadevanj za razvoj učinkovitega zdravljenja, cepiv, terapevtskih sredstev in diagnostike ter zagotavljanje njihove splošne razpoložljivosti po dostopnih cenah;
- zagotavljanje razpoložljivosti zaščitne opreme za zdravstvene delavce, tudi s ponovno vzpostavitev svetovnih dobavnih verig.

Prispevek EU k reševanju teh izzivov:

- podpiranje partnerskih držav pri vzpostavljanju odpornih, odzivnih sistemov zdravstvenega varstva in socialne zaščite ter izvajanju mednarodnih zdravstvenih predpisov;
- okrepitev in večja osredotočenost obstoječih zdravstvenih programov EU na podpiranje prizadevanj partnerskih držav, da bi zaščitile zdravstvene delavce in okrepile zdravstveni kader ter povečale privlačnost poklicev v zdravstvu;
- podpiranje prizadevanj vlad na področju komuniciranja in ozaveščanja prebivalstva o osnovnih zaščitnih ukrepih in higienskih nasvetih, da se prepreči širjenje koronavirusa;
- zagotavljanje prožnosti v okviru naše podpore globalnim pobudam, kot so Globalni sklad za boj proti aidsu, tuberkulozi in malariji, Svetovna zveza za cepiva in imunizacijo ter svetovni instrument za financiranje, in hkrati zagotavljanje nadaljevanja bistvenih zdravstvenih programov;
- podpora nadaljnjim raziskavam na področju diagnosticiranja, zdravljenja in preventive; hiter postopek odobritve cepiva, ko bo to na voljo, in subvencioniranje cepiv ter njihove dobave v ranljivih državah;
- pomoč pri usposabljanju strokovnjakov in epidemiološkem spremljanju, uvajanju ter uporabi mobilnih laboratorijev in drugih mobilnih rešitev;

- krepitev regionalnih organizacij za zdravstveno varnost v afriških, karibskih in pacifiških državah, kot je inštitut Pasteur v Senegal;u;
- vključitev držav kandidatk z Zahodnega Balkana v Odbor za zdravstveno varnost, zagotavljanje tehnične pomoči, protokolov in smernic za krizno upravljanje ter izmenjava strokovnih mnenj, pa tudi razmislek o tem, kako bi lahko potencialnim kandidatkam najboljše približali te ukrepe;
- podpiranje enakega dostopa do zdravstvenega sistema za migrante, begunce, razseljene osebe in gostiteljske skupnosti prek skrbniških skladov EU in instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru, ki zagotavljajo nujno medicinsko pomoč ter podporo osnovnim zdravstvenim storitvam in infrastrukturi;
- spodbujanje izmenjave podatkov med raziskovalci in omogočanje lažjega dostopa do rezultatov ter dokazov, pridobljenih pri raziskavah, na podlagi načel odprtega dostopa in odprte znanosti, da bi se spodbudila njihova uporaba v politiki in klinični praksi;
- pospešitev oblikovanja globalnega partnerstva za zdravje v sodelovanju z državami članicami EU in tretjimi državami. Sredstva obstoječega partnerstva evropskih držav in držav v razvoju na področju kliničnega preskušanja (EDCTP), ki se trenutno osredotoča na podsaharsko Afriko, bi se lahko povečala, da bi se omogočila njegova razširitev na države južnega Sredozemlja;
- preusmeritev dela obstoječih večstranskih platform, kot sta koalicija za inovacije na področju pripravljenosti na epidemije (CEPI) in svetovno raziskovalno sodelovanje za pripravljenost na nalezljive bolezni (GlopiD-R), na razvoj cepiv oziroma izboljšanje pripravljenosti.

Primeri podpore EU zdravstvenemu sektorju njenih partnerjev

V **Sudanu** si EU prizadeva za zagotovitev dostopa do čiste vode in za higieno ter za ozaveščanje o virusu v okviru humanitarnih projektov, ki so skupaj vredni **10 milijonov EUR**.

Komisija je z Evropskim centrom za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC) podpisala novo pobudo EU za zdravstveno varnost, vredno 9 milijonov EUR. Pobuda, ki se je že začela izvajati, se nanaša na vseh **23 držav evropskega sosodstva in držav širitve** ter se osredotoča na pripravljenost in zdravstvene zmožljivosti za obvladovanje izbruha in njegovih številnih posledic.

V **Iranu** bo EU zagotovila **6 milijonov EUR** za okrepitev zdravstvenega sektorja z nakupom osnovnih zdravil, usposabljanjem ključnih zdravstvenih delavcev in kampanjami za ozaveščanje o osebni higieni in sanitarnih razmerah. Poleg tega s financiranjem omogočamo večji dostop do osnovnih storitev najbolj ranljivim afganistanskim beguncem, ki živijo v Iranu.

Finančni prispevek: 2 858 milijonov EUR

II.1.3. Obravnavanje gospodarskih in družbenih posledic

Ta zdravstvena kriza, ki je brez precedensa, bo zelo verjetno imela hude gospodarske in družbene učinke, ki jih je treba čim prej obravnavati, da se prepreči destabilizacija. Za to so potrebni ukrepi na več področjih, kot so rezerve zaradi morebitnega makroekonomskega šoka, ustrezná podpora finančnim posrednikom in kombinacija možnosti financiranja za javni

ter zasebni sektor. Ukrepi vključujejo tudi zagotovitev zaščitnega okvira za delovno silo in gospodinjstva brez dohodkov.

Ključni izzivi:

- obravnavanje hudih gospodarskih posledic pandemije po svetu in preprečevanje recesije v vrsti partnerskih držav. Številne države bodo beležile upad gospodarske aktivnosti ter močno povečanje brezposelnosti in revščine. To bi lahko vodilo do pritiskov na javne finance, večjih socialnih napetosti in v nekaterih primerih nasilja;
- reševanje dodatnih finančnih in likvidnostnih izzivov, ki jih bo povzročila ta kriza. Številne države v razvoju in hitro rastoča gospodarstva se s krizo soočajo v razmerah velikega dolga in omejenega strateškega manevrskega prostora. Med najbolj prizadetimi bodo države, ki se zanašajo na turizem ali nakazila izseljencev, pa tudi tiste, ki so na začetku dobavnih verig ali odvisne od izvoza primarnih proizvodov;
- podpiranje ukrepov za ekonomsko in socialno stabilizacijo in za socialno zaščito, kot so začasen odlog ali opustitev plačila davkov in prispevkov za socialno varnost, ugodni pogoji financiranja za gospodarske akterje ter neposredna finančna podpora za pomoč delavcem (vključno s subvencijami za plače) in prizadetim gospodinjstvom, s posebnim poudarkom na mladih, zaradi česar so potrebni večji socialni izdatki. Gospodarski subjekti bodo morda potrebovali cenovno ugodna posojila in bodo morali reprogramirati odplačila posojil;
- podpiranje ukrepov za povečanje zmogljivosti omrežja, vključno s kratkoročnimi ukrepi, da se olajšajo delo, učenje in druženje na daljavo ter dostop do točnih informacij;
- zagotovitev, da bodo podjetja ponovno sposobna financiranja dolgoročnejših naložb, tako da si lahko gospodarstva opomorejo na okolju prijazen in vključujoč način;
- zagotavljanje spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami delavcev, in demokracije, s posebnim poudarkom na izobraževanju ter položaju žensk, deklet in najranljivejših.

Prispevek EU k reševanju teh izzivov:

- zaščita delavcev na delovnem mestu, spodbujanje vključujočih ukrepov, ki povečujejo obseg in kakovost dostopa do zdravstvenih storitev in dostojnega dela na splošno. Ti ukrepi med drugim preprečujejo diskriminacijo in socialno izključenost;
- aktiviranje instrumenta makrofinančne pomoči za države Zahodnega Balkana in države evropskega sosledstva, ki se soočajo s plačilnobilančno krizo, v povezavi s podporo Mednarodnega denarnega sklada (MDS). Makrofinančna pomoč lahko prispeva k makroekonomski stabilnosti in ustvari strateški manevrski prostor za ustrezen gospodarski odziv;
- začasno podpiranje nacionalnih vlad s tehnično pomočjo, neposredno proračunsko podporo in po potrebi ugodnim financiranjem, kar bi dopolnjevalo ukrepe Svetovne banke in MDS, da bi te vlade sprejele reforme na področju fiskalne, denarne in socialne politike ter politike javnega zdravja, s čimer bi se med drugim dajala prednost javnim izdatkom za socialno-ekonomski razvoj in zmanjšanje revščine;
- podpiranje začasnih finančnih posrednikov, kot so javne banke in nadzorni/regulativni organi, s tehnično pomočjo ali jamstvi, da bi sprejeli bolj spodbujevalne finančne strategije in regulativne okvire ter izboljšali dostop do ugodnega financiranja;

- podpora zasebnemu sektorju – zlasti malim in srednjim podjetjem (MSP) in samozaposlenim – prek jamstev, zagotavljanja likvidnosti in tehnične pomoči zasebnemu sektorju; podpiranje lokalnih bank prek mednarodnih finančnih institucij in evropskih razvojnih finančnih institucij, da se poveča dostop do likvidnostne podpore, obratnega kapitala in financiranja trgovine; nadaljnja preusmeritev jamstev EFSD proti bolj kratkoročnemu deljenju tveganj pri posojilih za mikropodjetnike ter MSP. Komisija pozdravlja ponovno oživitev dunajske pobude za koordinacijo evropskih bank, ki bo tem pomagala, da še naprej dejavno sodelujejo pri financiranju gospodarstev EU in partnerskih držav;
- zagotavljanje posojil EIB javnemu sektorju, zlasti za zdravstveno opremo in zaloge;
- sodelovanje z mednarodnimi organizacijami, partnerskimi državami in evropskim zasebnim sektorjem, da bi vzpostavili močne in odporne vrednostne verige v strateških sektorjih ter zagotovili spoštovanje trajnostnih ciljev, pravic delavcev in meril družbene odgovornosti podjetij vzdolž celotnih vrednostnih verig kljub upadu povpraševanja in tudi ko gospodarstvo okreva;
- spodbujanje različnih vrst odpisa dolga (o čemer razmišljajo večstranske finančne institucije, zlasti MDS), še posebej v državah, ki jih je prizadela recesija zaradi koronavirusa;
- podpiranje neprekinjenega zagotavljanja vseh ravni izobraževanja;
- ohranjanje političnega dialoga, podprtega s proračunsko podporo in tehnično pomočjo, za reformo politik na področju človekovih pravic in podporo demokraciji, pa tudi neposredno podporo civilni družbi;
- nadaljnje sprejemanje vseh potrebnih ukrepov (takojšnjih in dolgoročnih) za zagotovitev, da bodo svetovne dobavne verige in prometni koridorji ostali nedotaknjeni; zagotavljanje, da so ukrepi zaradi širjenja koronavirusa, ki vplivajo na pretok blaga in delovne sile, še naprej ciljno usmerjeni, sorazmerni, pregledni in začasni – kot velja za začasno uvedbo izvoznih dovoljenj EU; upoštevanje potreb drugih držav pri zagotavljanju nujne in humanitarne pomoči. Pri programu začasnih izvoznih dovoljenj EU je humanitarna pomoč izrecno predvidena kot eden od razlogov, zaradi katerih lahko države članice izdajo izvozna dovoljenja.

Primeri podpore pri okrevanju

V **Sierr Leone** bo zagotovljenih 34,7 milijona EUR za blaženje gospodarskih posledic izbruha COVID-19, in sicer se bo s 25 milijoni EUR prek proračunske podpore okrepila makroekonomska odpornost in stabilnost ter podprl nacionalni načrt za odziv, s programom za prenos denarnih sredstev v vrednosti 5,2 milijona EUR bo Komisija prek Svetovne banke zaščitila dohodke najbolj ranljivega prebivalstva, s svežnjem v višini 4,5 milijona EUR pa bo podprla kmetijski sektor pri spodbujanju lokalne proizvodnje hrane.

Na **Zahodnem Balkanu** je EU od začetka krize mobilizirala znatno podporo za socialno-ekonomsko okrevanje v višini **374,5 milijona EUR** (46,5 milijona EUR za Albanijo, 73,5 milijona EUR za Bosno in Hercegovino, 63 milijonov EUR za Kosovo, 50 milijonov EUR za Črno goro, 63 milijonov EUR za Severno Makedonijo in 78,5 milijona EUR za Srbijo). Ta podpora bo pomagala pri obravnavanju socialno-ekonomskih posledic izbruha, zlasti za najbolj prizadeta podjetja, vključno s podjetji, ki delujejo v turističnem in prometnem sektorju.

Za **Jordanijo in Libanon** je bil sprejet sveženj v vrednosti 240 milijonov EUR za podporo ranljivim lokalnim gospodinjstvom in sirskim beguncem.

Finančni prispevek: 12 281 milijonov EUR

II.2. Finančni sveženj Ekipe Evropa

EU in njene države članice bodo prispevale v sveženj „Ekipe Evropa“ za podporo partnerskim državam pri njihovih prizadevanjih za celovito reševanje krize zaradi koronavirusa. Prispevek iz proračuna EU je opisan v naslednji razpredelnici:

II.1	Skupni prednostni ukrepi	Prispevek EU za sveženj Ekipe Evropa (v milijonih EUR)
II.1.1	Podpora kratkoročnemu nujnemu odzivu na humanitarne potrebe	502
II.1.2	Podpora za okrepitev zdravstvenih sistemov	2 858
II.1.3	Ekonomsko-socialne posledice	12 281
SKUPAJ		15 641

Ta prispevek temelji na obstoječih instrumentih in virih, ki lahko zagotovijo hitre in oprijemljive rezultate. To velja zlasti za regionalne platforme mešanega financiranja ali jamstvene instrumente EU, tj. Evropski sklad za trajnostni razvoj (EFSD) in mandat EIB za zunanja posojila. Predvidena je tudi pospešitev makrofinančne pomoči za Zahodni Balkan in države evropskega sosledstva, ki dopolnjuje hitro podporo MDS.

II.3 Ekipe Evropa za svetovno pripravljenost

Izhod iz sedanje krize je v največji meri odvisen od tega, kako hitro bomo zagotovili učinkovito diagnostiko, cepivo in zdravljenje. Brez teh bo vsaka država na svetu še naprej ranljiva. Zato bo EU skupaj s partnerji po vsem svetu organizirala spletni donatorski dogodek, da bi se odpravila trenutna vrzel v financiranju, ki jo je Odbor za spremljanje pripravljenosti na globalne zdravstvene krize ocenil na 7,5 milijarde EUR, potrebnih za:

- razvoj sredstev za hitro diagnosticiranje koronavirusa, zdravljenja in cepiv, čim prej in v zadostnem obsegu;
- zagotavljanje zadostne preskrbe z zaščitno opremo za zdravstvene delavce;
- podporo Svetovni zdravstveni organizaciji pri usklajevanju in določanju prednostnih ukrepov za najbolj ranljive države.

Poleg zavez glede financiranja si bodo EU in njeni partnerji prizadevali za politično zavezanost na visoki ravni za zagotavljanje pravičnega dostopa do produktov, razvitih za soočanje s to pandemijo.

II.4 Ekipa Evropa za globalno usklajevanje in multilateralizem

EU bo spodbujala in vodila koordiniran odziv z multilateralno razsežnostjo, zlasti v skupnih prizadevanjih za koordinacijo z Združenimi narodi, mednarodnimi finančnimi institucijami ter skupinama G7 in G20. Prav tako bodo EU in njene države članice še naprej sodelovale z Afriško unijo (AU) pri prenovljeni strategiji za Afriko in pripravah na jesenski vrh AU-EU. V skladu s sporazumom med finančnimi ministri in guvernerji centralnih bank skupine G20 bo EU dejavno prispevala k razvoju načrta skupine G20 z naslednjimi elementi⁴:

- načrt ukrepov skupine G20 za odziv na koronavirus, v katerem bodo opisani posamezni in skupni ukrepi, ki jih je skupina G20 sprejela oziroma jih bo sprejela v odziv na pandemijo. Načrt ukrepov bi moral vključevati makroekonomske ukrepe, finančne ukrepe in ukrepe za mednarodne finančne institucije. Vključevati bi moral tudi usklajeno strategijo za izhod iz krize in okrevanje ter ukrepe za zmanjšanje tveganj za trgovinske dobavne verige;
- sodelovanje z ustreznimi mednarodnimi finančnimi institucijami, zlasti z MDS in Svetovno banko, za hitro zagotovitev primerne mednarodne finančne pomoči trgovin in državam v razvoju pri spopadanju z izzivi, ki jih prinaša pandemija koronavirusa, vključno z ukrepi za zagotavljanje likvidnosti in odpis dolga, da bi najrevnejšim državam pomagali takoj zmanjšati obveznosti v zvezi z vračilom dolga;
- sodelovanje z Odborom za finančno stabilnost (FSB) pri usklajevanju regulativnih in nadzornih ukrepov za finančni sektor, ki jih države sprejemajo v odziv na pandemijo. Kot je bilo dogovorjeno med ministri za trgovino skupine G20, bo EU sprejela takojšnje ukrepe za olajševanje trgovine z osnovnim blagom in še naprej sodelovala z mednarodnimi partnerji, da bi trgi ostali odprti. V tem duhu si EU še naprej prizadeva za modernizacijo in okrepitev Svetovne trgovinske organizacije (STO) ter olajševanje trgovine. Spodbujala bo tudi ukrepe, ki lahko pomagajo pri okrevanju gospodarstev na okolju prijazen in vključujoč način.

Predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen in predsednik Evropskega sveta Charles Michel sta v odziv na poziv voditeljev držav skupine G-20 iz njihove izredne izjave o koronavirusu ponudila organizacijo prej omenjenega mednarodnega spletnega donatorskega dogodka, ki bi prispeval k potrebnemu financiranju za razvoj in uporabo cepiva proti virusu COVID-19.

V okviru Svetovne zdravstvene organizacije bo pod vodstvom EU in njenih držav članic pripravljena resolucija o krizi zaradi koronavirusa, ki bo sprejeta na 73. zasedanju Generalne

⁴ Glej sporočilo za javnost skupine G20 z dne 30. marca (finančni ministri in guvernerji centralnih bank skupine G20), izjavo voditeljev držav skupine G20 z dne 26. marca in izjavo voditeljev držav skupine G7 z dne 16. marca.

skupščine Svetovne zdravstvene organizacije maja. EU bo z logistično podporo sekretariata Svetovne zdravstvene organizacije organizirala vključujoča posvetovanja za dosego soglasja med državami o tej pomembni resoluciji, pri čemer bo poudarek na solidarnosti, koordinaciji in kriznem upravljanju na področju zdravstva.

In končno, EU bi morala spodbujati **globalno sodelovanje na področju raziskav in inovacij**, delovati v duhu načel odprte znanosti in odprtega dostopa do podatkov in rezultatov raziskav ter okrepiti obstoječe večstranske platforme, ki so pomembne za obravnavanje pandemij.

Podpiranje raziskav v Afriki

EU sodeluje z **Afriko** pri prizadevanjih za raziskave in inovacije v boju proti izbruhu koronavirusa. Partnerstvo evropskih držav in držav v razvoju na področju kliničnega preskušanja (EDCTP) že objavlja nujne razpise za prijavo interesa za podporo raziskavam o koronavirusu in krepitev raziskovalnih zmogljivosti v podsaharski Afriki. Za vse tri razpise skupaj bo na voljo več kot **25 milijonov EUR** iz programa EU za raziskave in inovacije Obzorje 2020.